rumoje ten beveik išimtinai rašoma apie vidinį gyvenimą ir dvasinę jos patirtį. Joje atvaizduojama visa dvasinė jos sielos kova su savim pačia siekiant tobulumo viršūnės Kristuje. Toje knygoje visa išsakyta naujai, originaliai ir nuostabiai. Šventoji nesitenkina gilia savo sielos būklės analize, nei labai objektyviu savo ekstazių ir atskleidimų atpasakojimu. Priešingai, ji dažnai nutraukia savo pasakojimą ugningais savo karščiausia meile Dievui pervertos sielos šauksmais, kas suteikia knygai labai lyrišką pobūdį ir sudaro savotišką psalmyną.

Tačiau pats tobuliausias šv. Teresės veikalas yra jos "Vidinė pilis", parašytas paskutiniais jos gyvenimo metais, kai dėl basakojų karmeličių persekiojimo ji buvo atsidūrusi Toledo. Su palaužta sveikata, kamuojama didelių rūpesčių ir savo priešų persekiojama, ji ruošėsi pasidžiaugti poilsiu, kurį jai siuntė Apvaizda, kai jos nuodėmklausis, tėvas Gracianas, jai paliepė parašyti mistinį veikalą. Tokiu tai būdu atsirado ta nuostabi knyga, kuri, kaip rašo jos biografai, atrodo, išplėšė iš paties Dievo krūtinės visas kontempliacinio gyvenimo paslaptis.[4])

Jos daromas mistinio kontempliavimo laipsnių suskirstymas yra patapęs klasiniu ir jo laikosi beveik visi vėlybesnieji mistikai. Ispanų literatūros istorikai pažymi, kad retai kada dvasinio pasaulio idėjos turėjo tokį menišką, tokį šviesulingą, taip nepaprastai gražų įkūnijimą, kaip kad šioje simbolinėje sielos pilyje, nei kada nors buvo išsakyti su tokiu nuostabiu objektyvumu paslaptinga raida išvidinės patirties bei dvasinio tobulumo kelio etapai.

Baigiant šią trumputę šv. Teresės gyvenimo ir raštų apžvalgą, tenka labai apgailestauti, kad mūsų katalikiškoji visuomenė ligi šiol nesusilaukė nė vieno jos veikalo vertimo į lietuvių kalbą, nei tais laikais, kai mūsų tauta gyveno intensyvų religinį gyvenimą Nepriklausomoje Lietuvoje, nei dabar, kai buvo minima jos 450 m. gimimo sukaktis.

Stetérúntque Sol, et Luna.
Ioruc 10. v. 13.
Colloquium cum S. M. Theresia de SS. Trinitatis Mysterio, utroque in extasim rapitur.
Hi duo de Trino divorsorum Numine: Manhu!
Sicut duo, non duo sunt: Spiritus unus inest.

ŠVENTOSIOS TERESĖS VIDINĖ PILIS

(Ištrauka)

Šiandieną, bemaldaudama mūsų Viešpatį kalbėti per mane ir man nesusivokiant ką pasakyti nei kaip pradėti vykdyti tą pareigą, kurią paklusnumas man uždėjo, blykstelėjusi mintis paskatino pradėti tuo, ką dabar pasakysiu, būtent, kad mūsų siela yra tarsi kokia pilis, visa iš deimanto ar labai šviesaus krištolo, kurioje yra daug patalpų, kaip kad danguje yra daug buveinių.

Mano sesės, teisiojo siela juk yra ne kas kita kaip rojus, kuriame, kaip Dievas sako, Jis mėgaujasi. Kokia, jūsų manymu, turėtų būti patalpa, kurioje toks galingas, toks išmintingas, toks tyras, toks viso ko pilnas Karalius mėgaujasi? Aš nerandu nieko su kuo galėčiau palyginti didelį sielos grožį ir jos didelius sugebėjimus. Ir iš tikrųjų, nors ir kaip mūsų protas būtų aštrus, negali to suprasti, lygiai kaip negali suvokti Dievo; nes, kaip Jis pats sako, mus sutvėrė pagal savo paveikslą ir panašumą. Tad jeigu taip, — nėra reikalo vargti norint suprasti tos pilies grožį, nes toks yra skirtumas tarp jos ir Dievo, kaip tarp Kūrėjo ir kūrinio. Pats faktas, kad Dievas sako, jog ji sukurta pagal Jo paveikslą, reiškia, kad mes vargiai tegalime suvokti didelį sielos vertumą ir grožį.

Labai gaila ir gėda, kad dėl mūsų pačių kaltės nesuprantame savęs pačių ir nežinome kas esame. Ar nebūtų didelis tamsuoliškumas, mano dukros, kad kas nors paklaustas kas esąs, nesižinotų ir negalėtų pasakyti kas buvo jo tėvas ir motina, nei iš kur jis yra

---

1) Šv. Teresė rašė labai greitai, nesustodama pagalvoti, nebraukydama ir netaisydama, liepsnojančiu veidu švento ikvėpimo ekstazėje. Iš čia jos raštų nepaprastas spontaniškumas, gyvas žodžio karštis, uždegas širdis, nekalto nuoširdumo prieskonis ir tyrumas viso, kas išėjo iš po jos plunksnos.

2) Jos laikais daugelis vienuolynų gyveno palaidą gyvenimą ir nebuvo veiksmingi. Tyrinėtojų liudijimu, šv Teresė susidūrė su pasipriešinimu kaip moteris ir su Inkvizicijos nepasitikėjimu. Pasaulį ji vaizdavosi kaip namus, kurių šeimininkas yra Kristus, todėl reikia jam tarnauti. Savo galinga vaizduote taip išaukštino tos tarnybos žavumą, kad Ispanijos vienuolynai, nelyginant kokie magnetai patraukė visa, kas buvo tauriausia kukliuose krašto židiniuose.

3) Anglų rašytoja Kate O'Brien ją laiko genialia moterim, nes be vienos kitos mokslininkės, gydytojos ir dailininkės, genialių moterų iš viso tėra labai nedaug. Peržvelgusi visą istoriją, ji teranda tik dvi genialias rašytojas: graikų Sappho ir anglų Emily Bronti. Abidvi labai neilgai gyveno, mes labai mažai apie jas težinome, tačiau jos sugebėjo sau užsitikrinti nemirtingumą. Šv. Teresė yra geniali savo gyvenimu, nes savo nuostabiais raštais nieko bendra neturėjo su literatūra, o vien tik su Dievu.

4) Jai begalvojant kokį turinį suteikti šiam veikalui, ji turėjo regėjimą, kurio metu Dievas jai parodė nepaprastai gražų pilies išvaizdos krištolo gaublį, kuriame buvo 7 patalpos. Jų paskutinėje stovėjo Garbės Karalius, didžiausiame žerėjime, visas likusias apšviesdamas ir išpuošdamas. Už pilies ribų visa buvo tamsu ir nešvanku. Jai besistebint tuo grožiu, kuris Dievo malone gali reikštis žmogaus sieloje, šviesa staiga dingo. Nors Garbės Karalius nepasitraukė iš patalpų, krištolo gaublys paskendo tamsoje, patapo juodas kaip derva ir bjauriai dvokė.

kilęs. Tad ,nors tai yra didelis bukumas, nepalyginamai didesnis glūdi mumyse, kai nesistengiame patirti kas esame ir težinome tik gyvenančios kūnuose. Ir tik apytikriai, nes apie tai esame girdėję ir todėl, kad tai mum sako tikėjimas, žinome turinčios sielą. Tačiau koks gėris gali būti toje sieloje ar kas joje gali gyventi, ar apie didelę jos vertę — retai kada pagalvojame ir taip menkai tesistengiame rūpestingai išlaikyti josios grožį. Visas mūsų dėmėsys sutelktas į deimanto įtvaro nudailinimą ar į sienas aplink pilį, kurios yra mūsų kūnas.

Tačiau žinokime, kad ši pilis turi, kaip esu sakiusi, daug patalpų, vienos jų aukštai, kitos žemai, trečios iš šonų, o viduryje jų visų yra svarbiausia, kurioje vyksta labai slapti dalykai tarp Dievo ir sielos. Labai atidžiai įsidėmėkite šį palyginimą. Gal būt Dievui pasitarnausiu, jeigu juo sugebėsiu jums duoti šį tą suprasti apie malones, kuriomis Viešpats apdovanoja sielas ir apie sielose esančius skirtumus, kiek man buvo galima suprasti, nes visų neįmanoma suprasti, tiek daug jų yra, o ypatingai tokiai menkai būtybei kaip kad aš. Kai Viešpats tas malones jums suteiks, jūs turėsite didelę paguodą žinoti, kad tokie dalykai yra įmanomi ir už tai liaupsinti Jo gerumą. Taip kaip mum nesti žalos mastant apie tai, kuo džiaugiasi palaimintieji, nes mes labiau džiaugiamės ir stengiamės pasiekti tai kuo jie džiaugiasi, lygiai taip mum nebus jokios žalos įsitikinti jog ir šioje tremtyje yra galima tokiam dideliam Dievui asmeniškai bendrauti su tokiais nevalyvais kirminais ir mylėti Jį už tokį palaimingą gėrį ir tokį begalinį gailestingumą. Esu tikra, kad ta, kuri tvirtintų esą žalinga galvoti, kad Dievas gali padaryti tokią malonę šitoje tremtyje, jai trūksta nusižeminimo ar artimo meilės, nes, kaip mes galime nesidžiaugti, kad Dievas šitų malonių suteikia mūsų artimui broliui, nekliudydamas jų gauti mum pačiom ir kad Viešpats leidžia suprasti savo didybę betkam? Kartais Jis tai daro vien tenorėdamas atskleisti savo galią, kaip sakė apie aklių, kuriam sugrąžino regėjimą, kai apaštalai Jį paklausė ar tas aklumas jam buvo duotas už jo ar jo tėvų nuodėmes. Ir taip, Jis jas suteikia ne todėl, kad jas gaunantieii būtų šventesni už tuos, kurie tokie nėra, bet todėl, kad būtų žinoma Jo didybė, kaip tai matėme šv. Povilo ir Magdalenos atveju, ir kad mes galėtume Jį garbinti Jo kūriniuose.

Galėtume pasakyti, kad tai neimanoma ir kad nereikia papiktinti silpnųjų. Bet mažiau prarandama tuo, kad jie mum netiki, nei tuo, kad mes praleidžiame progas pamokyti tuos, kuriems Dievas tas malones suteikia ir kurie džiaugsis ir kitus paskatins labiau mylėti Tą, kuris teikia gailestingumą, būdamas toks didelis ir galingas. Tuo labiau, kad žinau kalbanti su tomis, kam negresia tas pavojus, nes jos žino ir tiki, kad Dievas parodo dar didesnius savo meilės pavyzdžius. Aš žinau, kad toii, kuri tuo netikėtų, to niekad neišgyvens patirtyje, nes Dievas nemėgsta, kad būtų ribojami Jo darbai.

Grįžtant prie mūsų gražios ir žavios pilies, turime apsidairyti kaip į ją ieiti. Atrodo, esu sakanti kokią nesamonę, nes jeigu ši pilis yra siela, savaime aišku, kad nėra reikalo ieiti, nes mes esame joje pačioje; lygiai kaip būtų kvailystė kam nasakyti, ieiti į kambari, kuriame jis jau sėdi. Tačiau turime suprasti, kad buvimas buvimui nelygus: kad yra daug sielų, kurios vaikšto pilies aikštėje, kurioje yra jos sargybiniai ir kad jie nesirūpina ieiti į jos vidų, nei žino kas telpa toje svarbioje vietoje, nei kas ten gyvena, netgi nei kiek kambarių ten yra. Jau būsime kaikuriose maldų

CIGNAROLI ŠV. TERESĖ

knygose radę patarimų sielai įeiti į save pačią; taigi, tai yra tas pats.

Neseniai vienas didelis išminčius man sakė, kad sielos, kurios nesimeldžia, panašios paraližuotam kūnui, kuris nors ir turi kojas ir rankas, negali jų valdyti. Lygiai yra ir sielų, tokių ligotų ir įpratusių būti su išorės daiktais, kad nėra priemonių jom pagelbėti, ir, atrodo, negalinčių įeiti į save, nes įprotis jas tokiom padarė tolydžio bendraujant su žvėrimis ir ropliais, kurie laikosi prie pilies sienų, taip kad beveik patampa panašiais į juos, nepaisant, kad iš prigimties yra tokios turtingos ir įgalintos kalbėti su pačiu Dievu.

Kiek aš galiu suprasti, durys, vedančios į šią pilį, yra malda ir mąstymas: nesakau, kad malda turėtų būti labiau protinė nei žodinė, nes kad būtų malda, ji turi būti mąstymu. Nes toji, kuri neįsisąmonina su kuo kalbanti ir ko prašanti bei kas yra Tas, kurį prašo, aš to nevadinu malda, nors ir labai krutintų lūpas. Gal kartais galima melstis ir be to atsidėjimo, bet tai tik todėl, kad apie tuos dalykus buvo mąstyta anksčiau. Tačiau tas, kuris būtų pratęs kalbėtis su Viešpačiu taip, kaip kalba su savo tarnu, nepaisydamas ar gerai kalba, o rėžia kas jam užeina ant liežuvio, to nelaikau malda, nei tegul neleidžia Dievas nė vienam